

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. VI. Fanen. seu Senogallien. emphyteusis. De indulto concesso per Urbanum VIII. pro aliquibus Civitatibus & Diœcesibus status Urbini super necessaria renovatione facienda, absque eo quod ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

quibus alium invenit emphyteutam, neque tenetur diminutionem pati, nisi lex vel consuetudo resistat, seu alia melioramentorum ratio postulet, *Repa in l. 1. numer. 13. ff. de privil. cred. Alex. conf. 9. num. 2. lib. 3. Gabr. de jur. emphyt. concl. 1. num. 28. Handed. conf. 51. num. 59. lib. 1. Gratian. discip. 88. & 83. utrobique num. 36. & 913. num. 11. Seraph. dec. 610. num. 11. & 630. num. 4. Rot. decif. 201. num. 32. par. 7. recent. & habetur in Theatina renovatio- nis hoc eod. ut. disc. 12.*

His non obstantibus, proposita causa *sub die 4. Maii 1657.* resolutum fuit, tam quoad canonem quam quoad laudemium non posse excedi quinquagesimam, ex eo fundamento, quod quoad canones dispositio indulti & præceptiva inducens præcisam necessitatem, & quoad laudemium procedendo cum taxa text. *in l. fin. C. de iure emphyt. ubi DD. de quibus Gratian. discip. 180. num. 1 & seqq. Franch. dec. 201. num. 1. & 2.* Major verò ac potissimum fundamentum constituendo in *decif. 831. Buratti* super consimili indulto concessio Casenatensibus, de quo etiam habetur *dec. 400. par. 9. rec. & in aliis*; firmando in fine, quod licet indultum loquatur de canonibus, attamen de laudemio habetur sermo sub eadem periodo, & hoc verbum magis approximatur, ut patet ex decisione desuper edita *impress. inter illas Celsi dec. 232. repetit. post Pastell. dec. 7.* in qua satis insilitur in refellenda contraria consuetudine ab eodem indulto præservata, utpote non probata.

Quamvis autem mihi pro Monasterio scribenti probabilis videretur resolutio ante disputationem prævisa, & partibus insinuata, unde fuit juxta votum, non tamen omnino placuerunt ejus fundamenta utpote nimis vaga, & generalia, seu diversa, ut est præsertim illud deductum ex *dicta decif. 831. Buratti*, quoniam illud indultum Casenatensium in verbis expressè loquitur de laudemio pro renovatione, ut patet ex ejus verbis registratis *dicta decif. 400. num. 24. par. 9. recent.* unde est petere principium, atque hujus indulti contextus clarè ostendere videtur præceptivam taxam percutere solum canonem.

Taxa verò legalis contenta *in d. l. fin. C. de jur. emphyt.* non videtur facere ad rem, quoniam illa percipit casum consensus à Domino præstandi super alienatione rei emphyteuticæ adhuc durante emphyteusi, & sic est casus diversus à præsentem in quo finita emphyteusi agitur de renovatione tanquam facta continuatione prioris investituræ, ob æquitatem derivatam à text. *in l. 1. ff. de aqua quorid. & alibi ubique gl. & Barr.* quo casu non est illud verum & proprium laudemium de quo agit textus prædictus, sed est quædam recognitio, originata potius à consuetudine agnita per *Bari. in l. 1. Cod. de jur. emphyt.* quæ sub diversis vocabulis nuncupari solet, alicubi enim dicitur *laudemium* ad instar, alibi verò *intratura*, & alibi *capofoldum*, seu sub aliis vocabulis, Neque reperitur ejus taxa in jure statuta, nam alicubi est *decima*, alicubi *vigesima*, alicubi *quinta*, alicubi *tertia* pars valoris esse solet ex *deduct. per Fulgen. de emphyt. in prælud. quest. 16. num. 1. Nigr. de laudem. quest. 3. num. 19. & seqq. ex Affl. decif. 72. & aliis allegatis*, Et patet ex iis quæ habetur hoc eodem *tit. in Earfen. & in Urbitanen. disc. 8. & 26.* & sic nil commune habent uni termini cum aliis.

Ratio autem quæ mihi inferebat difficultatem, erat illa, quod cum Pontifex ex dicto probabili motivo, quod hæc bona antiquitus essent libera,

& allodialia privatorum, ab istis in protectionem tradita Ecclesiis, ut ab eis sub modica recognitione acciperent per quandam continuationem antiqui dominii, induxerit necessitatem renovationis, moderando juris dispositionem circa facultatem retinendi pro seipsis, ne aliàs impeditum remaneret commercium contra vel præter intentionem eorumdem qui bona dederunt, Idcirco verisimili, intentio ejusdem Papæ videtur decernendi hujus recognitionis taxam modicam & moderatam, sive eam dicamus laudemium, sive intraturam, vel capofoldum, aut quocumque alio vocabulo appellemus, ne quod expressè vel directè fieri non potest retinendo pro se, ita fiat indirectè inveniendo ab aliis tantum laudemium seu tantam recognitionem, quod ejusdem rei valorem penè adæquet; Et idè sicut in canone Papa voluit se regulare ad dictos terminos juris communis, & ad instar, ita magis voluit se regulare circa id quod magis approximat laudemio de quo text. disponit.

Conclusio autem quam supra scribendo tanquam Advocatus deducebam, quod proximior volens renovationem tenetur offerre idem quod Ecclesia ab aliis invenit, est vera in casu suo, ubi scilicet sumus in puris terminis juris communis, quibus attentis Ecclesia volens potest pro se retinere, quia tunc solum privilegium proximiorum consistit in prælatione adversus extraneos, tanquam per quædam speciem juris prothomiseos seu retractus consanguinitatis, quæ prælatio intelligitur cæteris paribus, & absque præjudicio Domini, qui alià volens possit per se retinere, Secus ubi dispositum est, bona ad instar allodialium continuare debere inter privatos, per quandam speciem successionis illius ultimæ, in quo investitura expiravit, ita ut renovatio videatur sapere illam speciem renovationis quæ novo successori, etiam investitura durante datur in feudis.

F A N E N.

SEU

SENOGALLIEN,
EMPHYTEUSIS

PRO

COMMENDA S. MARCI FANI

CUM

COMITISSA VIOLANTE MARTI-
NOTIA.

Casus decisus per Rotam pro Violante.

De indulto concessio per Urbanum VIII. pro aliquibus Civitatibus & Dioccesibus status Urbini super necessaria renovatione facienda, absque eo quod Ecclesia possit pro se retinere, An locum habeat, ubi concessio est nulla, ita ut etiam si duraret, ab Ecclesia impugnari posset.

S U M M A R I U M.

1. *Acti series.*
2. *De indulto Urbani VIII. pro statu Urbini super necessaria renovatione.*
3. *Resolutiones causa.*

4. *De*

- 4 Deratione dicti indulti.
- 5 Si emphyteusi est masculina, adhuc defectus masculina renovatio debetur solemnitas vel cognatis.
- 6 Renovatio debetur etiam, si investitura esset nulla, & num. 13.
- 7 Etiam in bonis concedi solitis in quibus necessaria non est solemnitas, requiritur causa attento tempore presenti.
- 8 Renovatio facienda est aucto canone.
- 9 Renovatio est sicut continuatio prima investitura.
- 10 Renovatus non dicitur novus emphyteuta, neque primus acquirens.
- 11 Non potest habere majus jus proximior in vim renovationis, quam ipse investitur in vim investitura.
- 12 Indultum quibus mandat innovationes fieri.
- 13 Declaratur conclusio de qua numer. 6. ut procedat, ubi nullitas provenit solum a solemnitate Ecclesie non reclamante, non autem si a causa.
- 14 An fama seu traditio quod hac bona fuerint laicorum in proposito sit in aequo operativa.

DISC. VI.

E anno 1540. Commendatarius Commendæ Sancti Marci Fani sacre Religionis Hierosolymitane, qui tunc erat Camillus Chisius, concessit Julio Statio in emphyteusim ad ejus tertiam generationem bene completam, & quartam ad renovandum duo petia terra sita in territorio Senogallien. pro annuo canone unius quadrantis. De anno autem 1628. per mortem alterius Julii junioris de quarta generatione innovata, exorta lite super devolutione cum quibusdam de Torellis dicti Julia vunculis, per concordiam Commendatarius tunc temporis, dicta bona pro eodem canone unius quadrantis concessit præfatis Torellis ad eorum vitam tantum, qua fuita, ex tunc, de eorum consensu, investivit Vincencium Martinotium in consueta forma prædicta, scilicet pro se ac suis filiis, & nepotibus masculis ex ipso per directam lineam masculinam usque ad tertiam generationem bene completam, & quartam ad renovandum, quæ investitura effectum sortita in dicto Vincencio, in ipsomet terminavit de anno 1644. stante prædecessu Hieronymi ejus filii absque prole masculina, unde propterea, cum ad aliquos annos, de ista Commenda provifus esset Carolus Chisius Senensis, hic ab A. C. stante devolutione, obtinuit associari ad dictorum bonorum possessionem cum subsequito effectu, se opponente autem Violante dicti Vicentii filia, & petente renovationem ad formam indulti per Urbanum VIII. de anno 1642. concessi pro pluribus Civitatibus & diocesisbus, olim spectantibus ad Statum Urbini,

super necessaria renovatione, absque eo quod Ecclesia possit pro se retinere, præsertim pro Civitate, & diocesi Senogallien, quod indultum haberetur in registratum post decis. 7. apud Paicell. & de quo etiam haberetur in Eugubina emphyteusis coram Celfo, inter suas decis. 192. & 232. & in eadem Eugubina hoc tit. disc. preced.

Introducta causa in Rota coram Bourlemont, datoque dubio, an concedenda sit renovatio, sub die 29. Aprilis 1667. affirmativa proditit resolutio, atque ad normam decisionis desuper editæ expedita sententia, commissaque causa appellationis in eadem Rota coram Taisa, sub die 16. Januarii 1668.

pro dictæ sententiæ confirmatione responsum fuit, adversus quam resolutionem concessa fuit nova auctoritas, quæ pendet.

Istarum resolutionum fundamentum fuit præfatum indultum Urbani, considerata potissimè ratione in eodem indulto assignata, antiquæ traditionis, quod hujusmodi bona essent libera & allodialia incollarum, ob illorum temporum conditionem voluntariè tradita in protectionem Ecclesiis, ab eisdem sub aliquali modica recognitione in emphyteusim recipientibus, unde propterea nulla exigit ratio, ut Ecclesiæ possint ac debeant eadem bona pro se retinere, sed debeant juxta ipsius emphyteusis naturam proximioribus sanguinis in illa paci & providentiæ, seu hæredibus in hæreditaria innovare, aucto canone, dummodo augmentum ac respectivè laudemium quinquagesimam non excedat.

Non obstante, quod hæc investituræ formula esset masculina, & restricta ad lineam masculinam jam defectam, quoniam licet renovatio dicatur de jure, ut infra, quædam ficta continuatio prioris investituræ, nihilominus juxta opinionem, quam Rota sequitur, fictio in hac parte superat veritatem, dum finita etiam lineam masculinam, ad quam investitura restricta sit, receptum est, renovationem in emphyteusi pactionata debitam ratione proximitatis sanguinis, deberi proximiori, quamvis fœminæ vel cognato, juxta ordinem intestatæ successione, non curata differentia sexus, vel agnationis & cognationis, sive agatur de renovatione debita ex hujusmodi indultis, vel ex consuetudine, sive etiam ex æquitate juris communis, derivata ex dispositione text. in l. ff. de aqua quotidiana & aestiva, ex deductis per Fulgin. de emphyteusi tit. de renovat. q. 1. num. 14. Gratian. discept. 88. num. 25. decis. 334. nu. 2. coram Durano, 176. num. 30. par. 5. & 143. par. 10. rec. & habetur in Forolevien. emphyteusis hoc tit. disc. 3. & in decisionibus in ea causa editis 30. Januarii 1665. & 23. Martii 1667. coram eodem Bourlemont.

Et ad Commendatarii fundamentum deductum ex nullitate dictæ concessionis factæ Martinotio de anno 1628. tam ex defectu solemnitatis, quam causæ & contra formam, tam juris communis, & extraviag. ambigua, quàm particularium Constitutionum & stabilimentorum istius Religionis, ex qua nullitate resultat bona devoluta esse ad Ecclesiam usque ab anno 1628. ut supra, & per consequens non cadere sub dicto indulto Urbani edito de anno 1642. juxta legem & privilegiorum naturam respiciente futura, non autem præterita.

Respondetur, quod etiam in casu invaliditatis, adhuc renovatio debita est, quoniam ad hunc effectum sufficit, quod investitura implicitum haberit statum validitatis, ex auctoritate Rotæ in una Romana relocationis domus 3. Julii 1597. §. non obstat coram Giptio, in qua recedendo ab alia decisione 38. post Picum ad Statuta, seu eam declarando id firmatur, cum qua decisione pertransit Marefcott. var. resol. lib. 1. cap. 3. num. 9. & cum eo, juxta consuetum abusum, magis transcribendo, quàm discurrendo ac examinando, pertransiunt Riccius & cateri apud Fulgin. de emphyteusi dicto tit. de renovat. q. 1. n. 13.

Et quamvis prima decisio coram Bourlemont conetur evitare etiam nullitatem, ex eo quod tanquam res concedi solita non indigeret solemnitate Beneplaciti Apostolici, attamen in altera decisione coram Taisa, agnitum fuit id non esse substantiale,

bile, quicquid enim esset circa punctum solemnitatis, in quo etiam ex hac parte Commendatarii multa deducebantur ob particulares Constitutiones & stabilimenta hujus Religionis, inevitabilis remanebat nullitas ex defectu causæ, quoniam inspecta juris communis dispositione, de dicto anno 1628. ob non editum indultum attendenda, quamvis ageretur de bonis concedi solitis, & in quibus non requiritur solemnitas, adhuc tamen necessaria est justa causa necessitatis vel utilitatis ex nunc, & de præfenti, non autem ex tunc metiendæ, ex deductis *dec. 201. num. 32. & sequen. par. 7. rec. apud Roias dec. 132. num. 5. & in aliis frequenter.*

Et consequenter sublineri non poterat concessio hoc moderno sæculo, quando bonorum valor & fructus ad eod excreverunt, pro eodem ad eod exiguo antiquo canone, præsertim personæ omnino novæ & extraneæ, in qua urgere non valeat illa æquitatis seu congruentiæ ratio, quæ quandoque cadere videtur in illis de linea vel sanguine primi emphyteutæ, vel quia sit species continuationis, vel intuita melioramentorum, quæ per ejus majores fieri potuerint, Quæ rationes cum persona omnino novæ & extraneæ cessant, unde nullitas ullo pacto salvabilis videbatur, Potissimè verò & clarius, quia idem indultum per ablativum absolutum, qui habet speciem conditionis, vel formæ disponit, renovationes ex ejus necessitate faciendas esse, *autto canone*, ergo multo magis id faciendum erat ante illius editionem, quando actus erat voluntarius; Ideoque secunda decisio insitit magis in dicta fama seu traditione, quod hæc bona fuerint laicorum, ita in protectionem solum tradita, & consequenter eisdem laicis non alterato statu concedenda.

Resolutiones mihi pro Commenda scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, nullatenus placuerunt, neque intellectus in earum obsequium captivari potuit, unde propterea, pro meo sensu, recessus ab eis de justitia sperandus viderur; Praesupposita enim pro certa, ac vera inevitabili nullitate dictæ concessionis factæ de anno 1628. causæ punctus restringitur ad dictam conclusionem, an scilicet dicta nullitate non obstante, adhuc locus esset renovationi, juxta præfata decisionem in *Romana relocationis coram Giptio*, cum quæ pertranseunt *Marescot. & ceteri.*

Et circa istam, intellectus meus eam sive ejus rationem capere non poterat, quoniam, *ut habetur dec. 704. num. 2. par. 4. rec. tom. 3. 176. num. 37. & sequen. par. 5. & dec. 39. num. 47. par. 8. & plerumque in dicta Forolivien. disc. 3. receptum est*, renovationem dici fictam continuationem prioris investituræ, perinde ac si illa adhuc duraret in personis innovatis, unde propterea resultat, quod innovatus non dicitur primus acquirens, vel novus emphyteuta sed potius antiquus, *ut dicta decis. 176. par. 5. & in altera Forolivien. disc. 4. ac in aliis.*

Quo posito, impossibile videtur, quod plus operari possit fictio, quam veritas, quodque magis privilegatarum esse debeat causatum quam causa, seu accessorium, quam principale, contra principia collecta per *Barbos. axiom. 4. & 97. ut ratiocinatur etiam Rota in Romana relocationis 20. Junis 1594. & 13. Martii 1595. coram Giptio*, quarum secunda est impressa post *Picum ad Statuta decis. 38. num. 6. & 7.* ideoque dum si viveret Martinotius, vel ejus filius, ac investitura duraret, adhuc Ecclesia stante ejus infectione bona vindicare posset, non videtur quomodo proximior ex jure innovationis, & per

quamdam fictionem à dicto actu vero derivatam, majus jus prætere posse.

Ponderando etiam, quod idem indultum dicitur *concessionem faciendam esse in similem emphyteusiam seu livellum &c. iis, qui de jure vel æquitate à jurisperitentibus considerata in renovatione præferendi sunt*, & sic indultum ponderat casum, in quo justè & legitime majores petentes innovationem bona possederint, unde propterea intret dicta æquitas, nullatenus in præfenti attendenda, stante dicto vitioso ingressu, dum præfatus Martinotius erat, ut dictum est, homo novus & de genere extraneo à primis investitis.

Quatenus verò pertinet ad dictam decisionem in *Romana relocationis 3. Julii 1595.* cum qua pertranseunt *Marescot. Fulgin. & ceteri*, non revocantur per eam dictæ præcedentes decisiones, neque earum ratio impugnatur, sed solum respondetur, quod percipiunt diversam nullitatem ad effectum Statuti Urbis, unde potius earum substantia implicite admittitur; Atque hujus decisionis unicum fundamentum est, quod ageretur de nullitate resultante à sola juris subtilitate ex defectu solemnitatum, cum aliis contractus esset Ecclesiæ utilis, eique expediret illum servari, & consequenter, re ad intrat implicitus status validitatis, Ecclesia volente seu non contradicente, juxta *conf. 197. Anchoranis*, cum in hujusmodi claudicatione Ecclesiæ privilegium consistere dicatur, ideoque, quicquid sit de hujusmodi assumpto in casu, quo nullitas ratione solemnitatis tantum proveniat, absolutum videtur illud nullo pacto recipiendum esse in casu ad eod evidenti nullitatis ex defectu causæ, ut etiam admittitur apud *Fulgin. ubi supra*, & alios apud eum.

Et quoad dictam famam seu traditionem, videbatur fundamentum non omnino tutum, Tum quia in dicto indulto id non asseritur determinatè, Tum etiam quia talis assertio est generalis pro universa ea regione, totoque statu Urbini, & tamen dispositiva non est generalis sed tantum pro aliquibus Civitatibus & dicecesibus, *Forosempromen. Senogallien. Eugubina, Callien. & Feretran.* omitiendo, ipsam metropolitanam Civitatem *Urbinate*. ac etiam semimetropolitanam in ordine ad temporalia *Pisaurum*, nec non *Urbanien.* ergo ratio nihil disponit, sed solum attendendum est id quod disponitur in forma privilegii.

SENOGALLIEN.

BONORVM

PRO

PASSIONEIS

CV M

COLLEGIO GERMANICO.

Causa pendet in Rota.

An Indultum Urb. VIII. concessum pro Statu Urbini super necessaria renovatione, locum habeat obstante pacto in contrarium.

Et aliqua de quæstione possessorii inter Dominum directum, & emphyteutæ successorem.

SUM.